

Multikulturalizmus és diverzitás a 21. században
Nemzetközi tudományos konferencia
Beregszász, 2018. március 27–28.

Полікультурність та різноманітність у 21 столітті
Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Multiculturalism and Diversity in the 21st Century
International Academic Conference
Berehove, March 27–28, 2018

Absztraktkötet

Збірник тез доповідей

Book of Abstracts

MULTIKULTURALIZMUS ÉS DIVERZITÁS A 21. SZÁZADBAN

Nemzetközi tudományos konferencia
Beregszász, 2018. március 27–28.

Absztraktkötet

Szerkesztette:

Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia

„RIK-U” Kft.
Ungvár
2018

УДК: 061.3

II– 79

A kiadvány a 2018. március 27–28-án Beregszászban megtartott a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológia Tanszéke és az Ungvári Nemzeti Egyetem Történelem és Nemzetközi Kapcsolatok Karának Multikulturális Oktatás és Fordítás Tanszéke által rendezett *Multikulturalizmus és diverzitás a 21. században* című nemzetközi tudományos konferencia absztraktjait tartalmazza.

Készült a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola
Kiadói Részlegének műhelyében

Szerkesztette:

Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia

Korrektúra: *Grica-Varcaba Ildikó, Lőrinc Marianna, Kordonec Olekszandr*

Tördelés: *Tótin Viktória, Dobos Sándor*

Borítóterv: *Kolozsvári István, Dobos Sándor*

A borítón látható fotót készítette: *Jablonykó Tamás*

ETO-besorolás: *a II. RF KMF Apáczai Csere János Könyvtára*

A kiadásért felel: *Orosz Ildikó, Dobos Sándor*

A közölt absztraktok tartalmáért a szerzők a felelősek.

A tudományos rendezvényt és a kiadvány megjelenését támogatta:

Kiadó és nyomdai munkák: „RIK-U” Kft.
88000 Ungvár, Gagarin u. 36. E-mail: print@rik.com.ua
Felelős vezető: Sztanyisevszkij Jevgen

ISBN 978-617-7692-09-5

© Nagy-Kolozsvári Enikő – Kovács Szilvia, 2018

© A szerzők, 2018

ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ У 21 СТОЛІТТІ

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Збірник тез доповідей

За редакцією:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

ТОВ «РІК-У»
Ужгород
2018

УДК: 061.3

П– 79

Збірник містить тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у ХХІ столітті», яка відбулася 27–28 березня 2018 року в м. Берегове. Організаторами конференції стали кафедра філології Закарпатського угорського інституту ім. Ф. Ракоці ІІ і кафедра полікультурної освіти та перекладу факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету.

Підготовлено у видавничому відділі
Закарпатського угорського інституту ім. Ференца Ракоці ІІ

За редакцією:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

Коректура: *Ільдико Гріца-Варцаба, Маріанна Леврінц, Олександр Кордонець*

Верстка: *Вікторія Товтін, Олександр Добош*

Обкладинка: *Іштван Коложварі, Олександр Добош*

Автор фото на обкладинці: *Анатолій Яблонько*

УДК: *Бібліотечно-інформаційний центр “Опацої Черє Янош” при ЗУІ ім. Ф.Р. ІІ*

Відповідальний за випуск: *Ільдико Орос, Олександр Добош*

За зміст тез відповідальність несуть автори.

Проведення конференції та друк збірника здійснено за підтримки:

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36. E-mail: print@rik.com.ua
Генеральний директор: Станішевський Євген Вікторович

ISBN 978-617-7692-09-5

© Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач, 2018

© Автори, 2018

MULTICULTURALISM AND DIVERSITY IN THE 21ST CENTURY

International Academic Conference
Berehove, March 27–28, 2018

Book of Abstracts

Edited by:

Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács

”RIK-U” LLC
Uzhhorod
2018

УДК: 061.3

П– 79

The publication includes papers presented at the international academic conference, "Multiculturalism and Diversity in the 21st Century" held on 27–28 March, 2018 in Berehove. The academic event was organised by the Department of Philology of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education and the Department of Multicultural Education and Translation, Faculty of History and International Relations of Uzhhorod National University.

Prepared at the Publishing Department of
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

Edited by:

Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács

Proof-reading: *Ildikó Gríca-Varcaba, Marianna Lőrinc, Olekszandr Kordonec*

Makeup: *Viktória Tótin, Sándor Dobos*

Book cover: *Kolozsvári István, Sándor Dobos*

Book cover photograph by *Tamás Jablonykó*

Universal Decimal Classification (UDC): *The Apáczai Csere János Library of
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education*

Responsible for publishing: *Ildikó Orosz, Sándor Dobos*

Authors are responsible for the content of abstracts.

The international academic conference and the publication of abstracts sponsored by:

Publishing and printing: "RIK-U" LLC
88000 Uzhhorod, Gagarin Street, 36. E-mail: print@rik.com.ua
Responsible manager: Jevgen Stanyisevskiy

ISBN 978-617-7692-09-5

© Enikő Nagy-Kolozsvári – Szilvia Kovács, 2018

© Authors, 2018

TARTALOM – ЗМІСТ – CONTENTS

<i>AFSHAR, NAEIMEH</i> : EFFECTS OF L1 DOMINANCE ON THE ACQUISITION OF ENGLISH SOUNDS BY TURKISH/PERSIAN BILINGUALS	15
<i>ALBERT ÁGNES</i> : KREATIVITÁS A NYELVOKTATÁSBAN	16
<i>ALKHRISHEH, HAZIM</i> : MOTIVATION, ATTITUDE AND EFFORT TOWARDS LEARNING ENGLISH: THE CASE OF MUTAH UNIVERSITY JORDANIAN MALE AND FEMALE STUDENTS.....	20
<i>ANDREYKO, VITALIY</i> : НОВА ПАРАДИГМА ЧЕСЬКО-СЛОВАЦЬКОГО МІЖДЕРЖАВНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЯК ПРИКЛАД ЦИВІЛІЗОВАНОГО СПІВІСНУВАННЯ ДВОХ КРАЇН	22
<i>BÁLINT, EMMA JÚLIA</i> : DIVERSITY OF MENTAL ILLNESSES IN THE HISTORY OF SOCIAL MEDIA IN THE 21 ST CENTURY	27
<i>BANYAS, VOLODYMYR / БАНЯС, В. В.; БАНЯС, Н. Ю.</i> : МАЛОВІДОМИЙ ІВАН ФРАНКО: ПОВІСТЬ «МІСІЯ» (ДО 130-ЛІТТЯ ВІД ЧАСУ ПЕРШОЇ ПУБЛІКАЦІЇ).....	30
<i>BARANY, ADALYBERT</i> : ВПЛИВ ПОДІЙ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА СВІТОГЛЯД ІМПЕ КЕРТЕСА ТА ЙОГО ВІДОБРАЖЕННЯ В РОМАНІ «ЗНЕДОЛЕНІСТЬ».....	33
<i>BÁRÁNY ERZSÉBET</i> : KORSZERŰ KÉTNYELVŰ SZÓTÁRAK ALKALMAZÁSA A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁK UKRÁN NYELV ÓRÁIN.....	36
<i>BEREGSZÁSZIANIKÓ</i> : A MAGYAR NYELV ÉRETTSÉGI VIZSGA TARTALMA MINT NYELVI TERVEZÉSI KÉRDÉS A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁKBAN	40
<i>BODOR VIKTÓRIA</i> : A DIALEKTOLÓGIAI ISMERETEK ALKALMAZÁSÁNAK FONTOSSÁGA AZ ÓVODAI ANYANYELVI NEVELÉSBEN (EGY EMPIRIKUS FELMÉRÉS EREDMÉNYEI ALAPJÁN).....	43
<i>BOGNÁR, CSABA</i> : UNIFORMIZED MULTICULTURALISM: WORLD STATE, UNIVERSAL LEGAL SYSTEM AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE AT THE DAWN OF CYBORG BEING.....	48
<i>CHONKA, TETIANA</i> : КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА У ТВОРАХ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.....	53
<i>CSÁSZÁR ISTVÁN</i> : SZOVJET–MAGYAR KAPCSOLATOK 1964-TŐL NAGYKÖVETI JELENTÉSEK ALAPJÁN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁGRA	60
<i>CSERNICKÓ, ISTVÁN</i> : BILINGUAL EDUCATION MODEL FOR THE MINORITIES: ALWAYS THE BEST SOLUTION?.....	62
<i>CSILLIK, ÉVA</i> : EFFECTIVE PRACTICES FOR MEETING THE LEARNING NEEDS OF ‘SUPERDIVERSE’ MULTI-LANGUAGE LEARNERS IN EARLY CHILDHOOD CLASSROOMS	70
<i>DEMCHENKO, INHA</i> : ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА ІНОЗЕМЦІВ – МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АВІАЦІЙНОЇ ГАЛУЗІ.....	73

DOBOS, SÁNDOR: OFFICIAL REGULARIZATION OF SETTLEMENT NAMES ON THE TERRITORY OF PRESENT-DAY TRANS-CARPATIA IN THE ERA OF THE FIRST CZECHOSLOVAK REPUBLIC (1919–1938).....	79
DUDICS LAKATOS KATALIN: MIT NEVEZNEK NYELVJÁRÁSNAK A KÁRPÁTALJAI MAGYAR ISKOLÁKBAN?.....	85
FÁBIÁN, MÁRTA: LISTENING STRATEGIES USED BY MONO- AND BILINGUAL MAJORS OF ENGLISH AT THE F. RÁKÓCZI II TRANSCARPATIAN HUNGARIAN INSTITUTE.....	88
FÁBIÁN NÉMETH, BEÁTA: LINGUISTIC LANDSCAPE AS A WAY OF PUBLIC COMMUNICATION IN VINOGRADOVO.....	91
FAILASOFAH, FAILASOFAH: STUDENTS’ CRITICAL LITERACY DEVELOPMENT: A STUDY OF TEACHERS’ INSTRUCTIONAL PRACTICES.....	94
FEISAL, AZIEZ: DEVELOPMENT OF ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN AN ISLAMIC BOARDING SCHOOL IN INDONESIA: A DYNAMIC SYSTEM PERSPECTIVE.....	95
FODOR, KATALIN: EFL TEACHERS’ TECHNOLOGICAL USE: POSSIBILITIES, ROUTINE AND EXPECTATIONS OF GENERATION Z.....	96
GÁLADÉL: A VALLÁSI KÖLCSÖNHATÁSOK NYOMAI A NÉPI KÉZIRATOS FÜZETEKBE.....	100
GAZDAG VILMOS: AZ OROSZ ÉS UKRÁN KÖLCSÖNSZAVAK KÁRPÁTALJAI MAGYAR NYELVJÁRÁSOKBAN VALÓ ELTERJEDTSÉGÉRŐL ÉS ALAKVÁLTOZATAINAK LÉTREJÖTTÉRŐL.....	106
H. TÓTH ISTVÁN: HOZZÁJÁRULÁS A KÁRPÁTALJAI HELYESÍRÁS-TANÍTÁS MINDENNAPJAIHOZ.....	112
HIRES-LÁSZLÓ KORNÉLIA: NYELVI TÁJKÉP BEREGSZÁSZBAN.....	113
HNATYK, KATALIN: NEW WINDS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING IN TRANSCARPATIA.....	118
ГОРБАТ, ІРИНА ЛЮБА: КУЛЬТУРНЕ РОЗМАЇТТЯ І ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО, ВІДОБРАЖЕНІ В КУЛЬТУРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПОВІТОВОГО МУЗЕЮ САТУ-МАРЕ.....	123
HUSZTI, ILONA: REALISATION OF REFLECTIVE TEACHING DURING THE TEACHING PRACTICE OF ENGLISH MAJOR STUDENTS.....	127
ILLÉS, ÉVA: MONOLINGUALS IN A MULTILINGUAL LANDSCAPE.....	132
KARMACSI ZOLTÁN: EGY KÁRPÁTALJAI GASZTROFESZTIVÁL NYELVI TÁJKÉPE.....	136
KÉSZ BARNA: MULTIKULTURALIZMUS A SZOVJET HADSEREGBEN – KÁRPÁTALJAI MAGYAR KATONÁK BESZÁMOLÓI ALAPJÁN.....	140
KÉSZ BARNABÁS: INTERETNIKUS JELENSÉGEK A KÁRPÁTALJAI MAGYARSÁG TÁRGYI KULTÚRÁJÁBAN.....	146
KÉSZ MARGIT: INTERKULTURÁLIS KÖLCSÖNHATÁS A KÁRPÁTALJAI FOLKLÓRBA SZAKRÁLIS SZÖVEGEK ELEMZÉSE ALAPJÁN.....	150

KÉSZ RÉKA: KULTÚRÁK TALÁLKOZÁSA KÜLFÖLDÖN MUNKÁT VÁL- LALÓ KÁRPÁTALJAI NŐK NARRATÍVÁI ALAPJÁN	155
KHAVAVCHAK, OLEG: ЕМОТИВНИЙ ДИСКУРС «ІСТОРИЇ РУСІВ»	162
KONTRA H., EDIT: FLIPPED CLASSROOMS IN APPLIED LINGUISTICS: PROMOTING 21 ST CENTURY SKILLS FOR LEARNING.....	169
KORDONETS, OLEKSANDR: МОТИВ СМЕРТІ У НОВЕЛАХ «ЗВИЧАЙ- НА ІСТОРІЯ» Б. ЛЕПКОГО ТА «ЗАПИСКИ НЕДУЖОЇ ЛЮДИНИ» О. ПЛЮЩА	173
KOVÁCS SZILVIA: AUTONÓM NYELVTANULÁS ÉS NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁK HASZNÁLATA.....	180
KOZMÁCS ISTVÁN: KIS HAL A NAGY TENGEBEN VAGY NAGY HAL A TÓBAN? A KISEBBSÉGI ÍRÓ DILEMMÁJA.....	182
KYCHAK, OKSANA: ЛЮДИНА ЗАКАРПАТСЬКОГО ПОРУБІЖЖЯ: ПО- ЛІКУЛЬТУРНІСТЬ, ПАРАДИГМИ ПРИКОРДОННЯ ТА МІСЦЕВИ МЕНТАЛЬНІ КОРДОНИ В ЦЕНТРІ ЄВРОПИ	183
KYSHARI, BETTINA: РОЛЬ НАТО У ФОРМУВАННІ СУЧАСНИХ МІЖНА- РОДНИХ ВІДНОСИН	190
LEBOVICS VIKTÓRIA: NAGYÍTÓ ALATT A TOLMÁCSOLÁS	194
LECHNER ILONA: A KONTEXTUS SZEREPE A FORDÍTÁSBAN.....	196
LIBAK, NATALIA: НЕОЛОГІЗМИ У «ВЕЛИКОМУ ТЛУМАЧНОМУ СЛОВНИКУ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ» ЗА РЕДАКЦІЄЮ В.Т. БУСЕЛ.....	200
LIZÁK, KATALIN: EFL INSTRUCTION IN THE 21 ST CENTURY: MEETING THE CHALLENGES.....	203
LŐRINCZ, MARIANNA: CONCEPTUALIZING EFFECTIVE TEACHING.....	208
LYASHYNA, ALLA: ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕРЕКЛАДА- ЧІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	214
MÁDI, GABRIELLA: LANGUAGE, POWER, ASSIMILATION, AND MINORITIES IN MULTILINGUAL SPACE (BASED ON CONTEMPORARY HUNGARIAN NOVELS).....	218
MAJOR, ÉVA: THE TRUE MYTH – CAN A UNIVERSITY LECTURE BE INTERACTIVE?.....	220
MARHITYCH, DIANA: УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	224
MÁRKU ANITA: NYELVI TÁJKÉR: AZ INTERNETES MÉMEK KÁRPÁTAL- JAI MAGYAR VONATKOZÁSAI	229
KOGA, MASAYUKI: ІСТОРІЯ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН МІЖ ЯПОНІЄЮ ТА УКРАЇНОЮ	233
MÁTÉ RÉKA: KÖZÉPPONTBAN A NYELVTANULÓ: TÖBBNYELVŰSÉG A GYAKORLATBAN	236
MEDGYES, PÉTER: THE NATIVE/NONNATIVE CONUNDRUM REVISITED	239

MELEHANYCH, HANNA: СТРАТЕГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТТЯ).....	240
MILLISITS MÁTÉ: A HOLLAND–MAGYAR REFORMÁTUS KAPCSOLATOK ÉVSZÁZADAI	245
MOLNÁR D. ISTVÁN: A NYELVI ÖSSZETÉTEL VÁLTOZÁSA KÁRPÁTALJA TERÜLETÉN 1880–1910 KÖZÖTT.....	246
MOLNÁR JÓZSEF: AZ ANGOL NYELV ISMERETE KÁRPÁTALJÁN – A 2001-ES UKRAJNAI NÉPSZÁMLÁLÁS ADATAI ALAPJÁN	249
MÓNUS DÓRA: DRÁMAPEDAGÓGIAI MÓDSZEREK AZ ANYANYELVOKTATÁSBAN.....	254
MOSKALENKO, OLENA: КРОС-КУЛЬТУРНЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПРОФЕСІЙНУ АНГЛОМОВНУ КОМУНІКАЦІЮ.....	258
MOTRUK, VIKTOR: ЧИТАННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ МЕТОД ПІДТРИМАННЯ І РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНО-ФАХОВИХ МОТИВІВ УСНОГО МОВЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ).....	262
MYSHKO, ANATOLIY: ФІНЛЯНДІЯ ТА НАТО	267
MYSHKO, SVITLANA: ВИВЧЕННЯ КУЛЬТУРИ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ	273
NAGY-KOLOZSVÁRI ENIKŐ: INTERKULTURÁLIS KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE IDEGEN NYELVŰ GYERMEKIRODALOM SEGÍTSÉGÉVEL.....	277
NEMES, ZSOLT: TEACHING HUNGARIAN IN THE US HUNGARIAN WEEKEND SCHOOLS: HERITAGE OR FOREIGN LANGUAGE APPROACH?.....	278
NSHIWI, DARIN: THE IMPACT OF MULTI-COMPETENCE APPROACH ON LEARNING VOCABULARY AND SPEAKING SKILLS OF A THIRD LANGUAGE BY SYRIAN ADULT LEARNERS	279
NYLABOVICH, YANA: УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКІ НЕВІДПОВІДНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ В КОНТЕКСТІ КАТЕГОРІЇ ЧИСЛА ІМЕННИКА	280
ÖVEGES ENIKŐ: NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ ÉVFOLYAM: A MEGOLDÁS A MAGYAR NYELVOKTATÁS PROBLÉMÁIRA?	284
VIRAG, PAUL: СПІВЖИТТЯ ТА БАГАТОЕТНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ПОВІТІ САТУ-МАРЕ У ХХІ СТОЛІТТІ	289
PELESKEI, VIKTORIA: MULTICULTURAL PERSPECTIVES IN FOREIGN LANGUAGE EDUCATION IN CANADA.....	292
PENCKÓFER JÁNOS: SZEMÉLYESSÉG, ÖNÉLETÍRÁS-JELLEG, „KÁRPÁTALJAI OLVASAT” BALLA LÁSZLÓ ÉLETMŰVE ALAPJÁN.....	298
PILIPENKO, GLEB: СЕРБСКИЙ ЯЗЫК В ВЕНГЕРСКИХ ШКОЛАХ ВОЕВОДИНЫ: ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ.....	301

W. PILLAR, GRANVILLE: A CRITIQUE OF HEMISPHEROLOGY, MODALITY PREFERENCE AND LEARNING STYLES.....	308
PITRA, NELYA: НІМЕЦЬКИЙ МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМ.....	315
POLYOVIIY, MYKOLA: ПЕРСПЕКТИВИ ЕВОЛЮЦІЇ КУЛЬТУРНОГО РІЗНОМАНІТТЯ СВІТУ ДО СЕРЕДИНИ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	318
POPOVYCH, NATALIA: РЕЛІГІЙНА ТЕРМІНОЛОГІЯ У ПЕРЕКЛАДАХ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ (НА ПРИКЛАДІ ПЕРЕКЛАДІВ ДАВНЬО-ГРЕЦЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ).....	323
ПЕВСЕ, АНДРЕЯ: ТРУДНОЩІ, ЩО ВИНИКАЮТЬ У ПРОЦЕСІ СПІЛКУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ УГОРЦЯМИ.....	327
PUSKÁS VERONIKA: ISKOLAI NYELVI TÁJKÉR NAGYBEREGEN.....	330
R. FEDOR, ANITA: INVESTMENT INTO HUMAN CAPITAL BY WOMEN WHO ARE TEMPORARILY AWAY FROM LABOUR MARKET.....	334
SHELEMBА, MYKHAYLO; SHELEMBА, MARTA: ВПЛИВ УГОРСЬКОГО ЧИННИКА НА ОСОБЛИВОСТІ ПАРТІЙНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	338
SHPENIK, KATERYNA-MARIA: LANGUAGE POLICY OF THE EUROPEAN UNION.....	346
SHPENIK, SILVIA: USING SOCIAL MEDIA IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES.....	351
STEFUCA, VIKTÓRIA: ТРУДНОЩІ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ВЛАСНИХ НАЗВ.....	355
SZABÓ, NOÉMI: CROSS-LINGUISTIC INTERACTION IN THIRD LANGUAGE LEARNING.....	357
SZAMBOROVSZKYNÉ NAGY IBOLYA: NEMZETISÉGI DIVERZITÁS KONTRA BIRODALMI UNIFORMIZÁLÁS. A SZOVJET OKTATÁSPOLITIKA JANUS-ARCÚSÁGA (1953–82 KÖZÖTT).....	359
SZILÁGYI LÁSZLÓ: EGYNYELVŰ ÉS TÖBBNYELVŰ KÖRNYEZETBEN FELNŐTT TANULÓK NYELVTANULÁSI STRATÉGIÁI ANGOLÓRÁN.....	361
TASKOVICS OKSZANA: KÖZÖSSÉGI OLDALAK A NYELVOKTATÁSBAN.....	365
TODOROV, IHOR: СУЧАСНІ ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	368
TODOROVA, ANNA: EASTERN PARTNERSHIP AND EXPANSION: THE UKRAINIAN PERSPECTIVE.....	373
TODOROVA, NATALIA: INTERCULTURAL COMMUNICATIVE COMPETENCE AND CRITICAL CULTURAL AWARENESS: IMPLICATIONS FOR THE UKRAINIAN ESP CONTEXT.....	379
TÓTH ENIKŐ: A MAGYAR NYELV MEGJELENÉSE GECSE NYELVI TÁJKÉPÉBEN.....	384

<i>TYSHCHUK, ALLA</i> : ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ УКРАЇНИ: ЗМІСТОВНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД.....	387
<i>US, HANNA</i> : ТЕРМІН «ДИТИНА» В ТЕРМІНОЛОГІЇ СІМЕЙНОГО ПРАВА: ПАРАДИГМАЛЬНИЙ ВИМІР.....	392
<i>USTYCH, SERHIY</i> : СУЧАСНІ ТРАНСКУЛЬТУРНІ ТЕНДЕНЦІЇ І ЗАКАР- ПАТТЯ.....	396
<i>USTYCH, SERHIY; BENCHAK, OLESYA</i> : СУТНІСТЬ, ФУНКЦІОНУВАН- НЯ ТА РОЗВИТОК СУЧАСНИХ ТРАНСКОРДОННИХ СИСТЕМ	397
<i>VANČO, ILDIKÓ</i> : THE TEACHING OF THE SLOVAK LANGUAGE IN SCHOOLS WITH HUNGARIAN AS THE LANGUAGE OF INSTRUCTION IN SLOVAKIA: GENERAL OVERVIEW.....	401
<i>VOVKANYCH, IVAN</i> : ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ У ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ	402
<i>VRÁBELY, TAMÁS</i> : MULTICULTURAL EDUCATION: WAYS AND METHODS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE	403
<i>VRAUKÓ, TAMÁS</i> : CODE SWITCHING IN HISPANIC-AMERICAN NARRATIVES	407
<i>WAWRZONEK, MICHAŁ</i> : ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ ЯК МІЖНАРОДНА ПРОБЛЕМА – НА ПРИКЛАДІ ПОЛЬЩІ, УКРАЇНИ ТА ІЗРАЇЛЯ	408
<i>WOŁEK, ARTUR</i> : OFFICIAL USE OF MINORITY LANGUAGES: BETWEEN SYMBOLIC POLITICS AND LOCAL PUBLIC POLICIES	413

ЛЮДИНА ЗАКАРПАТСЬКОГО ПОРУБІЖЖЯ: ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ, ПАРАДИГМИ ПРИКОРДОННЯ ТА МІСЦЕВІ МЕНТАЛЬНІ КОРДОНИ В ЦЕНТРІ ЄВРОПИ

Kuchak, Oksana / Кичак, Оксана

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Ukraine

Закарпатець кінця ХХ – початку ХХІ ст. – вже за місцем народження, за своєю споконвічною культурною ситуацією – людина пограниччя. Трудова міграція, в якій він проводить основну частину життя, ще більш посилює це. До того ж постійна присутність «Іншого» на нашому з ним спільному життєвому прикордонні не становить для місцевого мешканця суттєвої небезпеки.

Крім цих цілком очевидних прикордонностей, погранична, всередині себе, чи не всією собою, – сама Закарпатська область, яка встигла побувати і угорською Північчю, і австро-угорським та чехословацьким Сходом: складне міжсвіття, де протягом багатьох років накладалися один на одного, просвічувались одна крізь одну угорська, румунська, чеська, українська та ін. культури, завжди взаємодіяли, часто змагалися, але, у всякому разі, ніколи не співпадали між собою. Додайте сюди ще й культуру єврейську, дуже потужну аж до її знищення, яка однак з усіма названими перетиналася мінімально. У такій, здавалося б, околиці (всі центри, що визначають порядок життя, – десь далеко) є щось дуже протилежне провінційності, яка, по суті, – закритість, ізолюваність, вузькість. Тут же, навпаки, – відкритість різних світів; пропускна мембрана – край вбирає в себе, хоча б частково, все, що крізь себе пропускає. У певному сенсі у таких «мембранних» культур навіть є переваги перед більш однорідними, «центральними». Поєднання різних елементів культур, їх взаємопроекції і навіть своєрідна боротьба (поки вона не обертається знищенням) роблять культуру більшої позитивної динаміки, збагачують її, і тим самим культура стає більш адекватним засобом орієнтації і самозбереження людини. Саме через це дослідження полікультурності та різноманітності у 21 столітті саме в Закарпатській області і є доволі актуальним.

Але нітрохи не менш цікаво – яку людину здатна сформувати така культура?

Закарпатець – людина-посередник (у тому числі – у прямому сенсі: перекладач), людина, що з'єднує світи. І не тільки Закарпаття (а через нього й Україну) і країни ЄС, Закарпаття і Росію, – хоча в цьому контексті він зробив і продовжує робити дуже багато.

По суті, поєднуючи Європу і Азію, східну і західну культури, люди прикордоння не допускають руйнування миру і зберігають рівновагу різних світів з їх поглядами на добро і зло. Вони завжди були одночасно несхожі і схожі на тих, чий натиск стримували. Колосальна сила, як у стислій пружині, була (та і є) в цих людях і створювала їх генетичний код, їх ментальність [2, с. 25].

Нічого не змінилося й на початку XXI ст. – три реальності, які одночасно існують навколо нас, – війна, власний світ і зовнішнє оточення – переплітаючись, утворюють тонку грань розуміння рушійних процесів буття і усвідомлення своєї ролі в них.

Переміщуючись між реальностями, випадаючи з власного світу в розруху війни, і навпаки, звичайна людина втрачає життєву орієнтацію, отримує стрес і, як наслідок, набір негативних подій. І тільки перебуваючи в прикордонному стані, можна залишатися вільним і не наражатися на небезпеку бути викинутим за борт цивілізаційних процесів.

Люди ж закарпатського прикордоння не роблять «переходів», вони, навіть перебуваючи роками за кордоном на заробітках, живуть «тут» і «зараз»: на війні – воюють, а коли настає мир – живуть мирним життям, їздять заробляти в інші країни і спокійно контактують з іншими народами. Така здатність робить цих людей воістину незламними.

Вважаємо, що Центр Прикордоння, коріння якого знаходяться саме в подібних до Закарпаття острівцях свободи, відіграє визначну роль у нинішньому вільному – або прагнучому до свободи – світі. Глобальне сучасне – одне велике пограниччя: існування в ньому змушує невпинно перетинати кордони, невпинно долати ізоляцію [5, с. 83]. Це не повинно означати монотонності: кордони будуть завжди, так як в цьому полягає привабливість світу, але, будемо сподіватися, вже ніколи вони не стануть тоталітарним абсолютом.

Саме через все вищевказане потрібно звертати увагу, головним чином, на соціокультурні аспекти змін у сучасному світі (сучасні культурні пограниччя, соціокультурну ідентичність, міграцію, етнічність, індивідуум і суспільство, ЗМІ, соціальну комунікацію, політику та ін.). Що ж стосується безпосередньо освоєння, культивування закарпат-

ських прикордонних територій, змалювання характеристик місцевої «людини прикордоння» початку XXI ст., відзначимо словами відомого польського філософа, громадського діяча Кшиштофора Чижевського: це «особа толерантна, часто з переплутаними родинними коренями, яка відзначається емпатією, критичним патріотизмом, імунітетом до національних фобій, володінням різними мовами, цікавістю до іншого і поєднаною з відкритістю до світу любов'ю до своєї малої вітчизни» [8, с. 7–8].

Водночас потрібно враховувати і те, що історичні та геополітичні особливості регіону зумовили формування унікальної соціальної системи, структура якої виступає як генератор правил і засобів, завдяки яким забезпечується процес трансляції традиції як успадкованого актуального досвіду соціальної організації. Результатом традиційних соціальних практик стало забезпечення можливості підтримки толерантного мультиетнічного середовища в регіоні, презентації етнічної культури як способу соціальної адаптації в області [5, с. 46]. У той же час ступінь і форми соціокультурної активності залежні від особливостей міграційної історії і геополітичних можливостей етнокультурних груп.

Особливістю Закарпаття – прикордонного регіону, що знаходиться на кордоні України і Словаччини, України й Угорщини, України і Румунії і в зоні постійної геополітичної уваги з боку Угорщини та Росії, – є його полікультурне середовище, яке всіма учасниками регіональних відносин розглядається як ресурс, як потенційне джерело впливу і влади, як можливість дії.

Особливістю регіону стала стійка актуальність етнічного маркера в структурі ідентифікації населення. Це пояснюється існуванням унікального механізму ідентифікації в регіоні, який був викликаний: стійкою політичною периферійністю регіону, яка привела до слабкості громадянської і національної складових ідентичності; маргінальністю соціально-політичного середовища; анклавністю етнокультурного розселення і активним процесом етнізації соціального простору (використання етнокультурних структур як соціальних меценатів); здатністю локальної етнічної ідентичності поєднувати елементи культурної, соціально-економічної та регіональної ідентичностей, прагненням локальних етнічних спільнот до формування практик «спорідненої солідарності»; існуванням різноманітних конфігурацій надетнічної культурної ідентичності, конфесійної, мовної, регіональної.

Після здобуття Україною незалежності українсько-словацько-угорсько-румунське прикордоння перетворилося в територію взаємодій між цими державами, почалася міждержавна економічна, соціальна і культурна система співпраці. Відповідно, загроза поступового нівелювання і відмирання традиційної культури з кожним новим поколінням стає все більш відчутною. Як зазначає Р. Кісь, українська культура особливо гостро відчуває свою незахищеність перед космополітичним настанням мас-культури, оскільки тільки тепер, після багатовікового підневільного періоду, вона почала розвиватися як цілісність в єдиних географічних і політико-адміністративних межах [5, с. 21].

Трансформація культурних цінностей населення українсько-словацько-угорсько-румунського прикордоння залежить від багатьох факторів глобалізаційного механізму впливу, проте важливе місце займає міжетнічна взаємодія українців, угорців і румунів, що проживають на досліджуваній території. Етнічна структура тривалий період часу (протягом XIX – першої половини XX ст.) відрізнялася численними іноетнічними представниками в переважаючому автохтонному населенні краю. Відповідно, тісні взаємозв'язки між представниками різних народів, особливо між українцями і словаками, угорцями та румунами, мали (і мають дотепер) значний вплив на життєвий уклад, традиційну матеріальну та духовну культуру, яка доповнювалася іноетнічними елементами і зазнавала значних трансформацій.

Процеси глобалізації сьогодні роблять значний вплив на формування культурного простору українсько-словацько-угорсько-румунського прикордоння, це особливо помітно в прикордонних районах області, де рівень міжнародного спілкування зростає з кожним днем. Під терміном «глобалізація» найчастіше розуміють «розвиток економічної та політичної взаємозалежності країн і регіонів світу до такого рівня, коли необхідним стає створення єдиного світового правового поля і світових органів економічного і політичного управління» [1, с. 33]. Відповідно, формування глобальних інститутів впливає на традиційні способи самореалізації особистості, змінюючи її світогляд, руйнуючи систему звичних ціннісних орієнтирів. Сьогодні ми можемо спостерігати, як відбувається стирання відмінностей між національною культурою і культурою західного зразка, в багатьох аспектах традиційна культура починає перетворюватися в інтернаціональну. Тому багато дослідників в унісон говорять про втрату національних цінностей і виступають за відродження національної

культури. Глобалізація – це не тільки те, що «десь там», щось дистанційоване і занадто віддалене від індивіда, вона стосується феномена «ось вже тут», що впливає на інтимні і персональні сторони нашого життя.

Аналіз зібраних в області у 2007-2017 рр. польових матеріалів показує, що наслідки, до яких ведуть тут, в Закарпатській області, процеси глобалізації, процеси полікультурності і різноманітності, можна оцінювати по-різному. З одного боку, це процес руйнування традиційного культурного простору, в результаті чого проблема збереження національної ідентичності стає все більш актуальною, оскільки спостерігається стирання кордонів між народами. З іншого – відбувається усвідомлення своєї відмінності від інших представників [6]. За твердженням С. Хантінгтона, глобалізація веде до зростання цивілізаційної самосвідомості, до поглиблення розуміння відмінностей між цивілізаціями та спільністю в рамках цивілізації [7, с. 341].

Глобалізація та її супутники – полікультурність і різноманітність – впливає на всі сфери традиційної культури людини, від матеріальної до духовної. Однак у матеріальній культурі вона не так помітна, як у духовній. Причину цього можна побачити в тому, що матеріальна культура залежна від економічного чинника, традиційних способів ведення господарства, кліматичних умов.

Формування масової культури призводить до уніфікації культурних відмінностей не тільки серед українців і угорців чи українців і румунів, а й серед самих українців, оскільки встановити межі історико-етнографічного району стає все важче.

Особливо яскраво процеси глобалізації простежуються під впливом засобів масової інформації, що пропагують зразки західної культури. Проте це не означає повного зникнення традиційного обряду, оскільки відбувається адаптація елементів західної культури до місцевих традицій.

Наступним шляхом поширення масової культури і глобалізації стає міграція населення. Саме вона призводить до формування нової людини, відчуженої від суспільства. Основною причиною масової міграції у населення досліджуваної території є низький рівень життя, який проявляється в зростанні безробіття, низькій заробітній платі. У Закарпатській області міграція зазвичай відбувається в Чеську Республіку, Угорщину, Словаччину та Російську Федерацію. Проаналізувавши вже зібрані польові матеріали, можемо констатувати, що вибір

країни міграції в основному залежить від наступних факторів: географічної близькості до кордонів цих країн, знання мови, етнічних особливостей, історичних зв'язків, наявності родинних зв'язків [4, с. 65]. Будь-яка міграція має значний вплив на світогляд людини: з одного боку, людина отримує нові знання і навички, з іншого боку, закордон змінює світогляд людини, відбувається втрата української ідентичності. Міграція веде до руйнування усталених традицій в суспільстві, сімейних цінностей. Універсальною цінністю стає «ринок», який функціонує в його найбільш жорсткій моделі, де гуманістичні цінності займають в ієрархії нижче місце, ніж гроші та інші матеріальні блага. Перед особистістю, яка тільки повернулася з-за кордону, виникає така проблема, як втрата свого місця і в сім'ї, і в суспільстві [3, с. 145].

Водночас, сьогодні регіональні та етнокультурні ідентичності, а також історична пам'ять виконують важливу функцію регулювання і збереження в часі (спадкова передача) нематеріальної історико-етнокультурної спадщини як регіональних, так і місцевих спільнот, у тому числі на пострадянському просторі. Володіючи значною інерційністю у порівнянні з більш динамічними геополітичними і геоекономічними системами, ідентичності виступають у якості «варти» в швидкозмінних політичних умовах. Одночасно з цим вони можуть також провокувати прояви націоналізму, сепаратизму або сецесіонізму, а можуть і стимулювати проведення гнучкої, стриманої політики, котра враховує регіональне розмаїття. Можливо, з цієї причини регіональну ідентичність часто протиставляють ідентичності національній, яку намагається конструювати кожна держава. Разом з тим, поза сумнівом, регіональна і етнокультурна ідентичності з часом трансформуються, перш за все з допомогою стійкого політичного впливу на тісно пов'язану з ними національну ідентичність.

Список використаної літератури

1. Возняк Т. Глобалізація як виклик людству / Т. Возняк // *І.* – 2000. – № 19. – С. 27–47.
2. Вояковський Д. Ментальні кордони в Європі без кордонів / Д. Вояковський; пер. з польськ. В.Ф. Саган. – Київ : Ніка-Центр, 2012. – 320 с.
3. Кичак О.Ю. Внутрішньосімейні відносини на Закарпатті в умовах заробітчанства (початок ХХІ століття) / О.Ю. Кичак // *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Історія.* – 2012. – Вип. 28. – С. 135-147.
4. Кичак О.Ю. Трудова міграція українців Закарпаття на початку ХХІ століття та її культурно-побутові наслідки: монографія / О.Ю. Кичак. – Ужгород : Гражда, 2012. – 368 с.

5. Кісь Р. Глобальне – національне – локальне (соціально антропологія культурного простору) / Р. Кісь. – Львів : Літопис, 2005. – 300 с.
6. Матеріали польових досліджень автора, зібрані в селах Закарпатської області (2007-2017 рр.). – Зошит № 7 (загальні дані). – 236 с.
7. Хрестоматія по философии : учебное пособие [Электронный ресурс] / А.Н. Чумаков [и др.] ; под ред. А.Н. Чумакова. – М. : Издательство Юрайт, 2015. – 598 с. – URL: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/posibnuku/307/36.pdf> (время обращения 03.02.2018 г.).
8. Чижевський К. Лінія повернення. Про практику прикордоння у діалозі з Чеславом Мілошем / К. Чижевський; пер. з польськ. Костя Москальця. – Львів : Кальварія, 2013. – 248 с.

Полікультурність та різноманітність у 21 столітті. Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у XXI столітті», Берегове, 27–28 березня 2018 року / Редактори: Еніке Надь-Коложварі, Сільвія Ковач – Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2018. – 420 с.

ISBN 978-617-7692-09-5

Збірник містить тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Полікультурність та різноманітність у XXI столітті», яка відбулася 27–28 березня 2018 року в м. Берегове. Організаторами конференції стали кафедра філології Закарпатського угорського інституту ім. Ф.Ракоці II і кафедра полікультурної освіти та перекладу факультету історії та міжнародних відносин Ужгородського національного університету.

УДК: 061.3

П– 79

Науково-довідкове видання

**ПОЛІКУЛЬТУРНІСТЬ ТА РІЗНОМАНІТНІСТЬ
У 21 СТОЛІТТІ**

Міжнародна науково-практична конференція
Берегове, 27–28 березня 2018 року

Збірник тез доповідей

2018

Редактори:

Еніке Надь-Коложварі – Сільвія Ковач

Коректура:

Ільдико Гріца-Варцаба, Маріанна Леврінці, Олександр Кордонець

Верстка:

Вікторія Товтін, Олександр Добош

Обкладинка:

Іштван Коложварі, Олександр Добош

Відповідальний за випуск:

Ільдико Орос, Олександр Добош

Видавництво та поліграфічні послуги: ТОВ «РІК-У»

88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36, e-mail: print@rik.com.ua

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції*

Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 року

Підписано до друку 22.10.2018.

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 11,7. Формат 70x100/16.

Замовл. № 2520. Тираж 200.